

sign 2

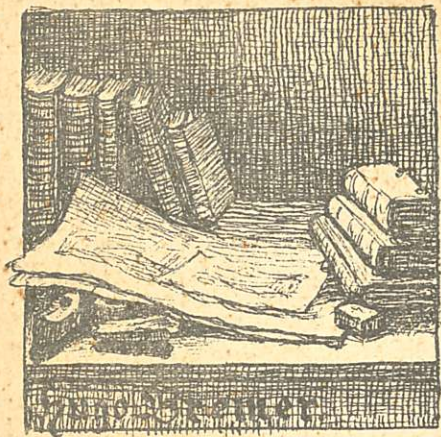
Fyrväpplingens sagbok

- af - n - n -

S. Granfelt 1903.

LILJUS & HERTZBERG, M. FÖRS.

INNEHÅLL:

FYRVÄPPLINGENS SAGBOK

1. Fyrväpplingens	14
2. Fyrväpplingens	14
3. Fyrväpplingens	14
4. Fyrväpplingens	14
5. Fyrväpplingens	14
6. Fyrväpplingens	14
7. Fyrväpplingens	14
8. Fyrväpplingens	14
9. Fyrväpplingens	14
10. Fyrväpplingens	14

af

— η — η —

[Anna Grönvik]

HELSINGFORS

FÖRLAGSAKTIEBOLAGET HELIOS.

INNEHÅLL

FYRVÄPPLINGENS SÄGBOK

1. Förord
 2. Om Fyrväpplingen
 3. Om Sägboheten
 4. Om Sägboens Plikt
 5. Om Sägboens Rättigheter
 6. Om Sägboens Skyldigheter
 7. Om Sägboens Ansvar
 8. Om Sägboens Öfriga Plikter
 9. Om Sägboens Öfriga Rättigheter
 10. Om Sägboens Öfriga Skyldigheter
 11. Om Sägboens Öfriga Ansvar
 12. Om Sägboens Öfriga Plikter
 13. Om Sägboens Öfriga Rättigheter
 14. Om Sägboens Öfriga Skyldigheter
 15. Om Sägboens Öfriga Ansvar

HELSINGFORS

HELSINGFORS 1903, AKTIEBOLAGET LILIUS & HERTZBERG.

INNEHÅLL:

	Sid
Till min fyrväppling	1
På dans hos Pyynikkegubben	2
Sparfvarnas middagsbjudning	11
Erik fågelfångaren	14
Tomtarnes brandkår	18
Domherrfamiljen	22
Esters lekkamrat	27
Kisses vaggvisa	32
Herr Prisse Hundelins slutdans	33
Svalornas kyrkogård	42
Drömmarnes slott	45
Lille bror	49

TILL MIN FYRVÄPPLING!

Min lyckoväppling Er jag kalla må,
Ni fyra små, som rasa här omkring mig
I yster lek, ej störd af tidens stormar.
I frostigt land, säg, skall du växa få?
Skall vinden icke späda stängeln bryta? —
Skall du mot ljuset alla bladen sträcka?

Så vemodfullt blott spörja kan en mor,
Som fruktar att sin hjärteskatt beröfvas
Och se sin vackra dröm i gruset trampad.
Men ej finns hjärta, där ej hoppet gror,
Ej finns en natt, som ej af dag skall följas,
Ej finns ett land, där sorgen ständigt gästar.

Så må du växa och slå djupt din rot
I fosterbygdens kära, karga tufva,
Och fritt mot himlen dina blickar rikta.
Och hvilken framtid än du går emot,
För egen vinning ej din plikt du glömmе,
Men rätt och heder städs' din handling styre.

PÅ DANS HOS PYYNIKKEGUBBEN.

Vid det öppna fältet med sjön nedanför ligger sjukhuset. När man kommer in, ser man framför sig en lång korridor med många dörrar. Vi öppna den första af dem och träda in i ett litet rum med ett fönster. Vid en vägg stå två sängar, under fönstret ett bord och två stolar, och vid den tredje väggen tvättställningen, annat finnes ej i rummet. I den ena af sängarna ligger en liten gosse, som heter Axel. Han har varit svårt sjuk, men är nu på bättringen.

— Läs för mig, mamma, en riktigt rolig saga, helst en om små tomtenisar, — säger han.

Men hans mamma har redan läst mycket för honom i dag. Hon tycker att han ser trött ut och

säger därför: — res du först till Fjäderholmarna och hälsa på Nukku-Matti, så skall jag under tiden tänka efter om jag minns några flera sagor.

Axel vänder sig gång på gång i sin bädd, men så reser han sig plötsligt och ropar helt häftigt: — mamma, jag har försökt att komma till Fjäderholmarna, men jag slipper inte in, porten är stängd.

— Försök en gång till, — uppmanar mor. — Jag tror bestämdt att Nukku-Matti redan har hunnit hem. Jag tyckte att jag nyss såg hans röda mössa här bakom rutan, och du vet att till Fjäderholmarna går vägen just förbi hörnet här.

Axel lägger sig ned i bädden, och hans mor breder å nyo filten öfver honom.

Då knackar någon på dörren. Båda lyssna.

— Kom in, — säger modern. Dörren skjutes sakta upp, och en liten röd mössa synes i dörröppningen.

— Är det här lille Axel ligger? — frågar tomten, som står där.

— Ja, här är det, — svarar mor.

Tomten kommer innanför dörren. — Jag skulle hälsa från Pyynikkegubben och fråga om Axel får komma till honom. Hans flicka har dans i kväll.

— Men Axel är sjuk, — säger hans mor.

— Det gör ingenting. Jag har en päls med mig åt honom. Han får sitta på min sparkstötting, så behöfver han inte gå. Nog skall jag se efter att han inte förkyler sig.

Axel är strax färdig att fara. Hans mamma är litet orolig för honom, men den snälle tomten lofvar svepa pälsen riktigt väl om honom.

Så stiger Axel upp ur sängen, och tomten klär på honom byxor, tröja och små stöflar, allt af ekorr-

skinn. Sedan får han pälsen på. Den är af grannmossa, och kring lifvet spännes ett bälte af barkbitar. Vid detta hänger en liten puukkknif, som Axel tycker att är märkvärdigt lik den han har hemma.

— Den här, — säger tomten, pekande på knifven, — tog jag med, ifall vi skulle möta några björnar i skogen. Jag har hört att du är en duktig gosse, så du försvarar oss nog.

— Ja visst, — säger Axel. — Inte behöfver du vara rädd. Nog skall jag döda dem, om det ock komme tio stora nallar emot oss.

— Det visste jag nog, — svarar tomten och tar fram en liten röd mössa med bjällra i toppen, alldeles lik den han själf bär. Axel sätter mössan på sitt hufvud, nickar åt sin mamma och skyndar efter tomten ut genom dörren. Vid trappan står en liten sparkstötting. Axel sätter sig på den, och tomten sveper en fäll af granris om honom. Nu fryser han visst inte. Mamma behöfver alls ej vara orolig. Tomten ställer sig bak på sparkstöttingen, och så bär

det af. Huj, så det går! Snart hafva de hunnit öfver fältet och äro nu inne i barrskogen.

— Det här är Pynikkegubbens trädgård, — säger tomten. — Nu ha vi ej långt kvar till slottet, där han bor.

Men hvad är det för ett ljud, som höres bakom den stora stenen där borta? Axel lyssnar. Tomten saktar farten och lyssnar också han.

— Det är Storbjörnen, som är ute på äfventyr, — säger tomten. — Låt nu se huru modig du är.

— Visst är jag en duktig karl, — menar Axel, men rösten darrar litet.

De närma sig stenen. En stor, brun björn kommer gående på bakbenen emot dem.

— Brum, brum! — ryter han. — Hvilka äro Ni, som så här nattetid äro ute i skogen?

— Jag heter Axel, och det här är herr tomtenisse, — säger han och lyfter artigt sin mössa. — Är farbror ute att spatsera?

— Jag söker mig mat och tyckes hafva gått

rätt väg, eftersom jag mötte Er. Du skall just bli mig en god munsbit.

— Nej, snälla farbror Nalle, jag är så mager, att jag smakar visst inte bra, och herr tomtenisse tror jag inte heller är någon god stek.

— Brum, brum! Tomtenissar låter jag alltid vara i fred. När mina ungar äro sjuka, pyssla de om dem så väl, att de bli friska igen. Nej, dem rör jag inte. Hvad vore väl skogen utan Pynikkegubben och alla hans nissar? Men med dig är det annat. Jag har inte fått någon kvällsvard ännu, och du blir mig just en god bit.

— Nej, nej, snälla farbror Nalle, — säger Axel, — inte duger jag. Jag är alltför mager. Hade det helst varit min syster Inger, för hon är tjock som en mjölsäck. Men hon är hemma i godt förvar, så henne får du inte heller.

— Så tar jag dig då, — brummar Nalle till svar och lyfter tassan för att gripa tag i honom.

— Nej du, så lätt går det inte, — ropar Axel,

hoppas ned från sparkstöttingen och drar knifven ur slidan. — Jag är karl, jag, och ser du hvad jag har här!

Nalle låter tassen sjuunka och ser förvånad på gossen.

— Tror du att jag låter dig äta upp mig? Hvasa? Nej, nu skall jag till Pyynikkegubbens flicka på dans och ämnar inte förhala tiden här, — säger Axel och ärnar sticka knifven i Nalles päls.

— Skall du till Pyynikkegubben? — frågar Nalle.

— Ja visst skall jag det. Nisse har varit efter mig.

— Nå res då, — säger Nalle. — Jag får väl gå till sängs utan mat i kväll. Pyynikkegubbens flicka kommer visst att hålla af dig, eftersom du är en så duktig gosse. Hälsa hennes pappa och säg att det var med själfva Storbjörn, som du ville taga ett nappatag. Farväl då! Jag går tillbaka till mitt rike, ty jag bor inte här. Mitt slott är långa vägar härifrån. Och du, tomtensisse, lilla Nalle fick en tagg

i foten i dag. Du skickar väl er doktor till oss för att taga bort den?

— Jaha, det skall jag, — säger tomten och nickar vänligt åt Nalle. Så lunkar björnen sakta ned för sluttningen, och Nisse och Axel fortsätta sin färd. Snart se de en mängd ljus skymta fram mellan träden.

— Nu äro vi framme vid Tomteborg, — säger Nisse.

Axel ser uppe på höjden några stora stenblock och nedanför dem en slät plan.

— Där bo Pyynikkegubben och hans gumma, — säger tomten och visar upp mot den största stenen, på hvilken sitter en lustig liten tomte med ett skägg så långt, att det nästan når till fötterna. Bredvid honom synes hans gumma. Hon ser snäll och vänlig ut, tycker Axel. Båda hafva kläder af ekorrskinn och pälsar af granmossa, samt bära i händerna gullstafvar med en klar stjärna i spetsen.

— Se där ha vi honom! — ropar Pyynikkegubben.

Axel bockar så djupt han kan och säger att mamma och farbror Storbjörn bådo hälsa.

— Jaså, har du mött Storbjörn? — frågar Pyy-nikkegubben.

— Ja, vi talade litet med hvarandra på vägen hit. Han skulle gärna ha velat äta mig till kvälls- vard, men jag sade att jag ej hann med sådant nu, när jag skulle hit på dans. Dessutom tror jag att han blef rädd, när han såg min knif, för sen blef han helt tam.

— Storbjörn och jag äro gamla vänner, — säger Pyy-nikkegubben och stryker sig om sitt långa skägg. — Men det är ej ofta han kommer till mina trakter, nu sedan människorna börjat bygga och bo här i närheten.

Nisse berättar nu att Storbjörn kommit för att söka läkare åt lilla Nalle, som hade sjuk tass, och Pyy-nikkegubben ber Nisse säga åt deras doktor att han skall göra sig i ordning att resa strax. Nisse skyndar bort för att utföra befallningen.

— Det var riktigt roligt att du fick komma, — säger Pyy-nikkegubbens gumma till Axel. — Nu skall jag visa dig min flicka. — Hon tar honom i hand och för honom till den öppna platsen nedanför sten- blocken. Här kommer en liten, liten tomtflicka emot honom, klädd som han i ekorrskinnskläder och gran- mossepäls. Hon bär också i handen en gyllene spira med stjärna i spetsen, såsom far och mor.

— Är det Axel? — frågar hon.

— Ja, så heter jag, — svarar Axel.

— Det var roligt att du fick komma. Här får du en lykta. Här är så mörkt annars.

Axel tar lyktan, som är blank som silfver.

— Här vill jag visa dig mina vänner, — säger tomtflickan. Axel ser sig omkring. Det vimlar af tomtar mellan träden, och ett litet stycke ifrån dem svänga några om i den gladaste ringdans. Alla äro de klädda som han i ekorrskinnskläder och gran- mossepäls, och alla hafva de lyktor i händerna.

Bäst han står där och ser omkring sig, komma

tre flickor springande emot honom. Det är ju hans systrar, Eva, Inger och lilla Nita. Men huru hafva de kommit hit?

— God dag, Axel. Det var roligt att du fick komma. Huru mår du nu? Kommer du snart ut från sjukhuset?

— Så snart jag blir frisk, — säger Axel.

— Nå, det blir du snart, när du fått dansa med Pyynikkegubbens flicka. Då blifva alla friska, — säger Eva.

— Och här har man så rysligt roligt, — ifyller Inger. Vet du, vi ha dansat rundt omkring hela skogen.

— Nita dansa med, — säger lilla syster.

— Tjenis Axel! — ropas bakom honom, och Berndt slår honom på axeln. Hälsningar från slöjdskolan! Tant Frida har frågat hvarför du varit borta.

— Hälsa tant och säg att nog kommer jag så fort jag blir frisk, — svarar Axel.

Där äro Ursli och Bertel också. Ju mera Axel

ser omkring sig, dess flera igenkänner han. Nu frågar tomteflickan om han vill dansa. — Jaha, — svarar Axel, och så dansa de rundt i den stora skogen öfver de mjuka drifvorna, och lyktorna dingla i händerna.

— Hvarifrån har Ni musiken? — frågar Axel.

— Det är sidensvansarna, som spela fiol, — säger tomteflickan.

— Hvad heter du? — frågar Axel.

— Jag heter Hälsa, — svarar flickan.

— Det var ett konstigt namn, förklarar Axel. — Det har jag ej hört förr.

— Ja, ser du, alla som dansa med mig bli så starka och friska, därför kallas jag Hälsa. Vi hämta ofta hit små, sjuka barn, och när de dansa med mig, bli de alltid friska.

— Det låter underligt, — tycker Axel. Han stannar och ser sig omkring igen. Öfverallt lysa lyktor mellan träden, lustiga små tomtepojkar och flickor dansa muntert upp och ned för backen, och sidensvansarna sitta i träden och spela fiol. Där kommer

den Nisse, som hämtade honom hit, och efter honom skyndar en gammal tomte med grått skägg. De försvinna bakom en sten. Nu ser Axel från ett annat håll en släde, dragen af åtta små tomtar, komma emot sig. Den stannar vid stenen, där de två andra tomtarna nyss försvunnit. Men de synas snart åter igen, och föra med sig famnen full med flaskor och burkar, som de rada in i släden.

— Detta är vår doktor, — förklarar Nisse. — Han far nu till Björnskogen för att plåstra om lilla Nalles sjuka fot.

— Jaha, — säger Axel.

— Gubben hoppar upp i släden, tar tömmarna, och så bär det af med god fart ned för backen mot sjön. Nu höres Pyynikkegubben blåsa i sitt horn.

— Låt oss skynda till pappa, — säger flickan.

— Slädarna äro visst förspända, och Ni skola hem.

Axel ser ett långt tåg af sparkstöttingar, med hvar sin tomte på meden, röra sig framåt genom skogen. Snart åka systrarna förbi.

— Hälsa mamma, — ropar Eva.

— Från mig med, — säger Inger.

— Mig också, — höres från lilla Nitas kälke, och så fara de med svindlande fart ned för slutningen.

Axel skyndar fram till Pyynikkegubben för att säga farväl.

— Hälsa mamma och tacka henne för att du fick komma, — säger gubben.

— Svep pälsen väl om honom, Nisse, — varnar gumman.

— Kom snart igen, — ropar tomteflickan, och så bär det af.

Hejsan! Det går öfver stubbar och stenar. Hvert han ser, synas klara lyktor lysa mellan träden, och han hör klockorna i tomtarnas mössor ringa så vackert i vinternatten. När Axel vänder sig om, ser han ännu högst uppe på backen Pyynikkefolkets tre stjärnor lysa i mörkret.

Men nu komma de ut ur skogen, och kälken glider fram öfver det öppna fältet. Där ligger sjuk-

huset, och där väntar mamma honom säkert. Axel hoppar ned från sparkstöttingen, skakar hand med Nisse, ber honom hälsa Pyynikkegubben och gumman och deras lilla flicka, samt skyndar upp för trappan.

När han nästa morgon vaknar, frågar hans mamma huru han mår.

— Jo — säger han, — snart blir jag frisk, och mamma vet inte huru roligt jag hade på dansen

hos Pyynikkegubben. Jag såg Eva och Inger och Nita och Ursli och många andra ännu. Men lilla tomteflickan dansade jag mest med.

Han gnuggar sömnen ur ögonen och ser sökande omkring sig.

— Men hvar är min päls af mossor och mina ekorrskinnkläder? Har mamma gömt dem, eller tog Nisse dem med sig? —

SPARFVARNAS MIDDAGSBJUDNING.

— Far lille, — säger sparfamma till sin gubbe, då hon flyger upp på planket, som omgärdar den lilla gårdsplanen, — nu har jag beslutit att vi skola ha middagsbjudning i morgon.

— Hvad för något, — säger sparf pappa och börjar putsa sina fjädrar med näbben, — skola vi ha middagsbjudning?

— Ja visst skola vi det. Dufvorna hade också middagsbjudning, och vi äro visst inte sämre än de.

— Nå, allt skall man höra, — utbrister sparf pappa, — undrar just hvem du tänker bjuda? Kanske blir det katten?

— Intet spektakel nu, gubben. Hafva vi ej umgänge kanhända? Om du nu lofvar att vara

riktigt beskedlig, — fortsätter sparfamma, — skall jag berätta huru det kommer att bli. Jag samlar upp från det ställe, där kvastgummorna stå på torget, några fallna björklöf, och så får du lof att därpå skriva bjudningsbrefven. Sedan sända vi vår gosse att bära omkring dem. Det skall vara ett till hvardera af våra två sparf tanter, ett till domherren och hans fru och ett till min kusin talgoxen. Bjudningen hålla vi på rådhustrapan, ty där hade dufvorna sin tillställning, och vi äro alls inte sämre än de. Nu flyger jag ut för att skaffa bjudningskortet. Hvassa du din penna under tiden, så att den är färdig när jag återvänder.

Sparfamma flyger åstad, och sparf pappa sitter ensam på planket och funderar.

— Visst förefaller det mig egendomligt att bjuda gästerna till rådhustrappan, — säger han. — Kunde ej den lilla trädgården här hemma vara lika bra? Men mor måste ju förstå den saken bättre än jag.

Så hoppar han ned på gården och letar rätt på en sticka, som kan tjäna honom till penna.

Snart är sparfamma åter hemma och har näbben full med löf. Hon ropar åt sin gosse, som sitter uppe på takrännan, att han skall hålla sig redo att så fort far får brefven skrifna bära bort dem.

Så begifver sparfamma sig åter i väg, och sparf-pappa börjar helt beskäftigt skrifva inbjudningarna. Nu är den sista färdig, och den lilla sparfpojken flyger bort med dem.

— Nå, måntro mor nu är nöjd? — undrar sparf-pappa, i det han snappar efter en fluga, som flyger förbi.

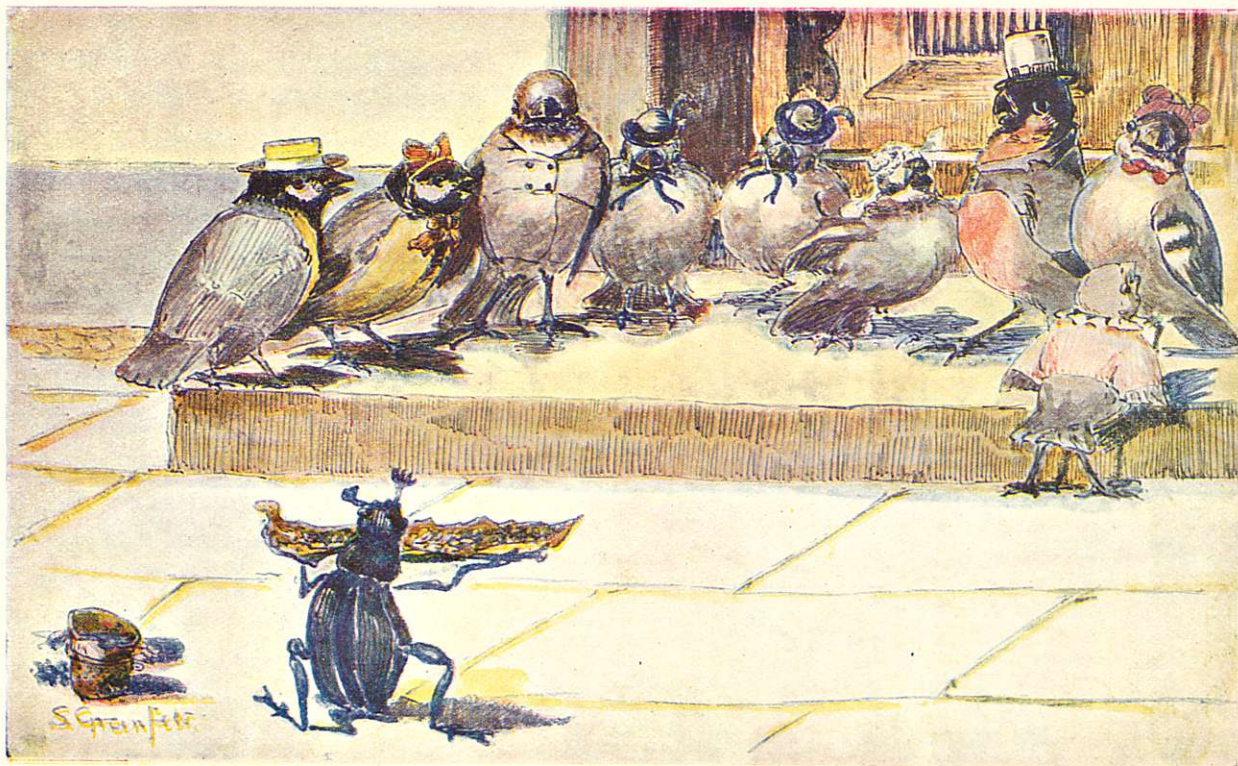
Sparfamma dröjer länge borta, men när hon kommer hem, är hon vid yppersta humör. Hon har på torget hört genom slaktarens gumma, att då duf-

vorna hade bjudning, hade det varit knappt med trakteringen, och det har hon åtminstone sört för att ingen skall få skäl att klaga öfver. Så blir det kväll, och den lilla sparffamiljen går till hvila.

Men när nästa morgon gryr, är sparfamma alldeles yr af bestyr. Hon putsar sin egen klädning, hon nappar sparf-pappa och sparfpojken turvis i nacken och ser efter att de ej få hafva ett enda dammkorn på rocken. Slutligen beger sig hela familjen att blanka skoplaggen i den lilla vattenputten på gården.

När de så äro i ordning, flyga de till rådhustrappan för att i tid vara där att välkomna sina gäster. Nu börja dessa anlända. Till först komma de båda sparftanterna, som niga och nicka och äro så innerliga vänliga. Sparf-pappa underhåller dem på bästa vis.

Så kommer kusin talgoxen i splitterny gul väst. Han bockar och skrapar med foten och säger att han känt sig ytterst smickrad öfver att kusin också ihågkommit honom. Sparfamma niger förlägen och ber honom vara god och taga plats.

Åter höras steg på trottoaren, och där hafva vi nu domherren med sin fru. Hon är iklädd brungrå klädning, och han bär röd väst. De hälsa förbindligt och säga att det fägnar dem oändligt att få göra också unga herr sparfs bekantskap. Honom hafva de aldrig förr sett.

Så taga gästerna plats, och sparfmamma trippar ned för trappan för att hämta trakteringen. Hon har engagerat en skalbagge till uppassare. Han bjuder nu omkring brickorna och vill rakt digua under bördan. Men så består här också många läckerheter — gryn af tre olika slag, hvetebrödssmulor, köttrester och döda flugor.

— Allt är alldeles ypperligt, — förklara gästerna. Men deras förtjusning vill aldrig taga någon ände, när sparfmamma tager fram en gammal

fingerborg, som hon funnit i sophögen på torget och nu fyllt med friskt brunnsvatten.

Domherren äskar ljud.

— Mina damer och herrar, — säger han, — jag ber att få utbringa en skål för vår ärade värdinna och tacka henne för all den utomordentliga gästfrihet hon visat oss i dag, samt be henne vara förvissad om att vi ännu aldrig bevistat en så i allo lyckad tillställning.

Sparfmamma rodnar af glad förlägenhet, niger djupt och tackar. Så skiljes man åt, och när den lilla sparffamiljen flyger hem, frågar sparfmamma af sparfpappa: — hörde du, far lille, hvad domherrn sade? Vår tillställning måste ändå hafva varit ett strå hvassare än dufvornas.

ERIK FÅGELFÄNGAREN.

Erik är en liten fyra år gammal rustibus. Hans största fröjd är att springa i kapp med sin mammas svarta tupp. Det bär af med svindlande fart öfver stockar och stenar. Tuppen skriker och galar, och Erik är full af förtjusning.

Men råkar då Mattson, trädgårdsmästaren, komma där förbi, tar han munsjören i armen, leder honom till kycklingsburen och stänger in honom där för en god stund.

— Blommor och fåglar, — menar den gamle trädgårdsmästaren, — äro Guds skapade varelser, dem ingen får ofreda.

— Trädgårdsmästaren är en underlig man, — tycker Erik. — Hvad har man för fröjd af rosen,

om man ej får bryta en kvist, plocka sönder blomman och se huru bladen flyga för vinden? Hvad är det för roligt att se tuppen stå på ett ben och ropa sitt kukkukiikuu, om man ej får klappa i händerna, så att den får fart i benen?

Så tycker Erik fågelfångaren, och därför smyger han sig, hvar gång han ser Mattson nedböjd öfver drifbänken, helt sakta förbi till bakgården, där hans segerrika tuppjakter utföras.

Lyckas han någon gång rycka lös någon af tuppens glänsande, svarta stjärtfjädrar, fäster han den som ett äretecken i hatten. Karin, lilla syster, ser med beundran upp till den stolte jägaren.

— Hon är ett våp, — brukar Erik säga, — hon blir rädd, om en höna ser på henne.

Tiden går. Erik växer, får stöflar, rock och byxor och blir stora karlen. Med sjuåringens hjältemod går han till skogs med båge och pil. Träffar pilen också ej det villebråd han söker, så sköflar Erik likväl månget fågelbo, och mången groda mister benet.

Men världen är nu en gång sådan, att man ej i all sin dar får jaga grodor i vattputtarna eller snatta ägg från kråkans bo. Ty på abc-bokens sista blad står tuppen med sträng min, höjande sitt väldiga björkris, och ve den skälm, som vill latas eller kila till skogs, när det gäller att arbeta.

Eriks mamma har hela långa vintern läst med honom, och det har varit en svår pröfning för vår bullerbas. Men nu kan han läsa, skriva och litet räkna.

— Nästa höst, — så har pappa bestämt, — skall pysen i skola. Annars blir det ej karl af honom, ty här hemma är han endast allas lilla kelgris.

De fria dagarna taga därför slut, när hösten kommer. Mattson spänner Grälle för schäsen, stoppar Eriks fickor fulla med äpplen och kuskar honom till staden.

Moster Dolli är en gammal fröken, som tar emot gossar i inackordering, och hos henne bor Erik nu med många andra.

— Det är så skojigt — förklarar Erik i breffen till sin mamma, — att om morgnarna, förrän man går till skolan, taga ett nappatag med kamraterna. Men Jöns är längre än jag, och Måns är så tjock, så honom får jag inte i kull utan att sätta krokben för honom, och det bruka inte karlar göra.

Ofta händer att moster Dolli får komma in för att skilja åt de kämpande ungersvennerna samt med en klatsch akterut gifva dem bättre fart till skolan. Men moster Dolli förstår sig på sina pojkar, och de hålla mycket af henne.

Hvarje afton komma de med sina böcker in i matsalen för att förhöras. Moster sätter glasögonen på näsan och reser med dem längs Europas alla floder samt traskar igenom den svårlärda tabulan; och moster är sträng, man måste följa noga med hela tiden. Aldrig är Erik likväl så glad, som när han får läsa för henne de verser han lärt utantill.

— Där kulor hvina tätast då
Där skall man finna mig också,

Där vill ock jag försöka på
I mina fäders spår. —

Så läser Erik. Hans bruna ögon glänsa, och de små händerna knyts, som ville han redan våga en dust för fäderneslandet.

Moster Dolli ser det och börjar nu berätta för honom om den man, som skrifvit dessa verser. Honom själf har hon aldrig sett, men i hans hem i den lilla staden Borgå har hon varit. Byggnaden är låg. Den gamla trädgården med sina krusbärsbuskar är icke stor. Men det enkla hemmet här har varit honom så kärt. Här har han skrifvit så mycket vackert.

Utanför fönstret i hans sofrum finnes ännu ett bräde utsatt, dit otaliga småfåglar komma för att plocka de frön, som strös här för deras räkning. Dessa fåglar voro hans fröjd under sjukdomens dagar.

Erik ser med stora, förvånade ögon på moster Dolli, medan hon berättar.

Då sommaren kommer och Erik flyttar ut till

landet, hör man en dag ett underligt hamrande från hans rum. Trädgårdsmästaren Mattson, som just går öfver gården, stannar för att se hvad Erik bråkar med.

— Jag gör ett fågelbräde, — svarar Erik, svängande sin hammare. — Det skall bli likt det Runeberg hade vid sitt fönster.

— Du ett fågelbräde! — utropar Mattson förvånad. — Hvart har då vår fågelfångare tagit vägen, den stolte riddaren af tuppjäderorden?

— Han smet till skogs, för han skämdes, — svarar gossen. — Men hör du, Mattson, — Erik knyter näfven, — kommer det en gång en fiende i vårt land, så nog skall jag visa att han får springa så som svarta tuppen brukade göra förr. —

TOMTARNES BRANDKÅR.

På taket af den nytimrade ödemarksstugan sitter lilla tomtenisse med benen i kors och lyssnar. Han hör ett underligt rytande och kan alls ej förstå hvad det är. Här har han nu bott i fem år uppe på vinden i nybyggarens stuga, och aldrig har han ännu varit utsatt för något äfventyr. Hvar morgon, när dagen börjar gry, kryper han in genom vindsluggen, hvarifrån han kan se nybyggaren och hans hustru arbeta på den lilla åkertäppan, som de brutit upp ur den öde bygden. De äro träget folk båda två; också äro barnen alltid snygga och kifvas endast sällan. När solen går till kojs bakom trädtopparna och det blifvit tyst i stugan, kommer tomten fram ur sitt gömsle, går ett hvarf rundt omkring gården

för att se efter om alla dörrar blifvit ordentligt igenlåsta, tittar så in i det lilla fähuset och förvissar sig om att Punikki fått sig en hötapp till natten och att tuppen bjudit sin fru upp på pinnen. Sist går han in i stallet och känner efter om Musti har hafre i krubban. När allt är i bästa ordning, klättrar tomtenisse längs stegen upp på taket, och här har han nu suttit med benen i kors natt efter natt alla dessa fem år. Aldrig har ännu någon velat ofreda den lilla stugan.

Men hvad kan detta väl vara för ett läte? Nu närmar det sig allt mera. Det börjar knaka i trädgrenarna, och snart regnar det småsten kring öronen på honom.

Tomten stiger upp för att bättre se. Där kommer själfva stortrollet klifvande genom skogen med långa steg, och efter sig har han en hel här af små troll, som alla bombardera den lilla stugan med stenar. Tomten börjar bli rädd för sina ögon, men står likväl kvar på taket. Han skall ju försvara stugan, han.

— Huh, huh, huh, — skriker stortrollet. — Hvem är det, som dristat sig att på mitt område bygga upp en egen stuga? — och alla småtrollen skrika också — huh, huh, huh! —

Tomten säger att det är ett ärligt och sträfsamt nybyggarfolk, som aldrig gjort någon något för när.

— Ja, — svarar stortrollet, — må så vara, men det här är mitt område, och här få ej bo andra än troll. Huh, huh! Ut med nybyggarföljet!

— Nej, du, gubbe lille, — ropar tomten. — Dörren är nog så väl igenlåst, att den får du inte upp.

— Så sätta vi eld på stugan då, — svarar stortrollet och vänder sig till sina följeslagare, dem han ger order att tutta på.

— Huh, huh, — hväsa alla småtrollen till svar och skola just gå till verket, då lille tomtensse hoppar upp på skorstenen, svänger sin röda mössa, hvisslar i sin pipa och ropar så att det ekar i skogen:

— Elden är lös, tomtensisar från när och fjärran, skynden hit med sprutorna, annars brinner nybyggarens stuga upp!

Stortrollet skrattar försmädligt, alla småtrollen skratta också, och det minsta lilla trollet säger med pipig stämma:

— Låt se huru tomtarna nu tänka försvara stugan sin!

— Hm! — svarar stortrollet. — Barnpjoller! Har man väl någonsin hört att inte stortrollet skulle ha makt att göra hvad han vill?

Men medan små trollen samla i hop halm, stickor och näfverbitar för att få brasan att brinna bättre, hör man ett underligt pinglande i den tysta ödemarken.

— Hurra! — ropar tomten uppe på skorstenen och svänger sin röda mössa. — Nu är stugan räddad!

I det samma ser man tomtar till tusental komma skyndande fram mellan buskar och snår, och hvar och en bär sin lilla spruta i handen. Trollen stanna häpna i sitt arbete.

Tomtarna kila fram viga och flinka, och snart ha de ställt upp sig i en ring rundt omkring stugan. Nu springer en af dem längs stegen upp på takåsen, för att därifrån föra kommandot. Det är själfvaste John Blund.

— Sprutorna fram, go' vänner! — ropar han, och i ett nu riktas tusentals vattenstrålar mot trollen.

— Huh, huh, huh! — hväser stortrollet, och — huh, huh, huh! — pipa småtrollen, och så kila de af med långa steg bort till skogen.

— Det var ett styft arbete, — menar John Blund, då han klättrar ned för stegen.

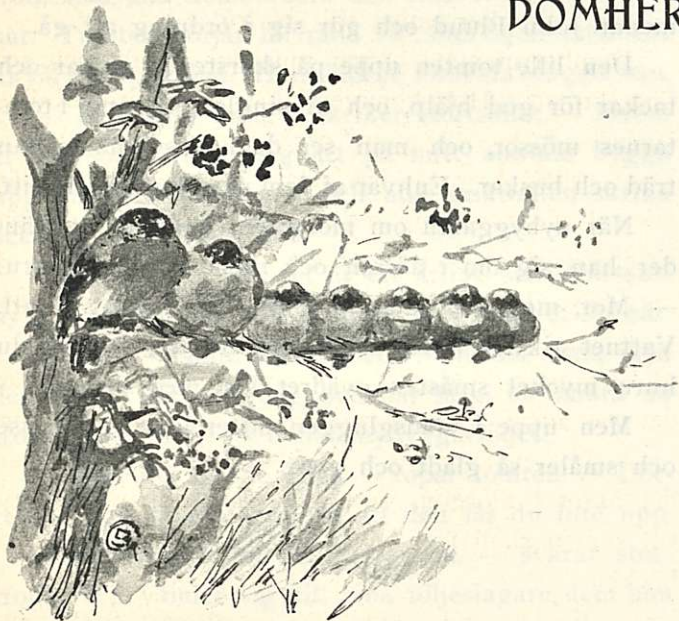
— Ja, en god dusch fingo de sig, — säger en liten tomte, som putsar sin spruta med rockärmen, — undrar om det gick genom kolten på dem?

— Nog minnas de det för en tid åtminstone, — menar John Blund och gör sig i ordning att gå.

Den lille tomten uppe på skorstenen nickar och tackar för god hjälp, och så pingla bjällrorna i tomtarnes mössor, och man ser dem försviinna mellan träd och buskar. Enhvar af dem skyndar åter till sitt.

När nybyggaren om morgonen kommer ut, vänder han sig om i dörren och ropar till sin hustru: — Mor, mor, kom och se huru det regnat i natt. Vattnet riktigt forsar här kring stugan, och ser du huru mycket småsten ovädret fört med sig?

Men uppe i vindsgluggen sitter lilla tomtenisse och småler så gladt och godt.

DOMHERRFAMILJEN.

Där står den stora rönnen invid berget blott ett stenkast från herrgårdsbyggningen. De gula och röda bladen hafva redan delvis fallit för höstens stormar och bilda en brokig matta på marken nedanför. Men uppe i trädets krona sitta domherrarne, mojande sig med de lockande bärklasarna. Där är hela familjen församlad, pappa, mamma och alla barnen.

Det är en härlig höstdag. Sjön ligger blank som en spegel, och änderna simma i den gulnade vassen. På ängen beta gårdens kor ännu, men magert tycka de att betet är. Hästarna hålla kapplöpning i hagen, och hingsten står uppe på bergsknallen och agerar prisdomare.

På trappan ligger gårdshunden och sover. Några envisaflugor försöka att bita honom i ögonvrån, men han blott morrar till ibland och fortsätter sin middagslur.

— Jag hörde nyss, då jag satt på stallsbron, — säger domherrpappa till sin fru, — att Ladugårds Kalle hade varit i staden i går.

— I staden, hvad gjorde han där? — frågar domherrmamma.

— Ja, det vet jag inte, men roligt hade det varit, ty dejan och han togo sig ännu en svängom på höskullen, då de påmint sig stadsresan.

Den historien vill domherrmamma ej kunna glömma, och när solen om kvällen kryper till kojs bakom den stora barrskogen i fjärran och den lilla domherrfamiljen skall gå till hvila, frågar hon sin gubbe om han inte tycker att också de en gång borde resa för att bese staden.

— Jaa, det är nu en sak, som tål att soivas på, — menar domherrpappa, och så somna de alla.

När nästa morgon gryr, är himmeln dyster och mulen, och snart börja tunga regndroppar falla.

— I dag är det bäst att vi hålla oss stilla, så att inte barnen blifva våta och få snufva eller hosta, — säger domherrpappa till sin fru.

Domherrmamma burrar upp sina fjädrar och ser förtretad ut. Hon kommer i håg Ladugårds Kalles stadsresa och ville gärna göra samma tur.

— Alltid kommer det också hinder i vägen, när jag vill företaga mig något, — säger hon, där hon sitter på en af trädgrenarna och suras.

— Nå, man väntar inte för länge på något godt, — tröstar domherrpappa.

Men nästa dag går lika regnig upp, och så regnar det veckan ut. Domherrmamma är alldeles ur humör.

— Ja, det säger jag, — förklarar hon, — att regnar det ännu i morgon, så tar jag gästgifvarskjuts, ty till staden skall jag, om ock regnet stode som spön i backen.

— Var du nöjd, kära mor, med vårt eget hem,

och längta inte bort härifrån, — menar domherrpappa. — Borta är bra, men hemma är bäst.

Men nästa morgon lyser solen, och fjärden ligger lugn och spegelblank. Domherrmamma behöfver ej anlita gästgifvarskjuts, utan den lilla domherrfamiljen putsar sina fjädrar, äter sin rönnbärsfrukost, och så bär det af till det obekanta målet — staden. Ladugårds Kalle har sagt, att blott de följa landsvägen åt, så hitta de nog fram.

De flyga och flyga. Där äro skogar, som vinka åt dem sitt välkommen, och där äro sjöar, som glittra i solskenet, men domherrfamiljen flyger förbi, bara förbi.

— Det här tror jag att människorna kalla telegraf, — säger domherrpappa. — Det är bäst att vi hvilat ett tag, så att ej barnen tröttna i förtid.

Så sätta de sig alla i rad på telegraftråden och se sig omkring. Nere i dalen ligger den stora fabriken. Man hör maskinerna pusta och stänka. Barnen undra, om detta måhända kunde vara staden.

— Nej, — säger domherrpappa, — det kan det inte vara. Dit är långt ännu.

Så flyga de vidare. Åter vinka skogarna dem till sig, och rönnarna nicka åt dem med sina röda klasar, men de skola ju till staden.

Nu höres buller på afstånd, och de se en massa byggnader resa sig, alla tätt intill hvarandra.

— Där är staden, — utropar domherrpappa, och de öka farten ännu mera.

— Det här är alldeles förtjusande, — förklarar domherrmamma och sätter sig på kyrktornet. Domherrbarnen hoppa rundt omkring henne på taket och äro lika belåtna. Men domherrpappa sitter ensam i björken tätt intill kyrkan.

— Akta Er, — säger han, — se noga efter att där ej finnas några snaror utlagda. Vi känna ej stadsmänniskorna ännu.

Men domherrmamma skrattar, och alla barnen skratta också. Så flyga de längre in för att bese staden närmare. De se springbrunnen på torget och

alla de höga husen. Domherrmamma är alldeles förtjust.

— Här bullrar så att öronen vilja gå i lås, — säger domherrpappa och föreslår att de skola återvända hem.

Nej, det vilja de andra alls ej höra talas om ännu, och så sätta de sig i ett träd vid Tavastgatan för att se på när barnen gå till skolan.

Nu knaka trädets grenar. Hvad är det för ett buller? Domherrpappa och alla ungarna flyga upp på hustaket invid, och därifrån se de nu huru domherrmamma flaxar med vingarna i handen på en liten pojke, som stoppar henne in i en bur. Han har lyckats fånga henne med snara.

Domherrpappa börjar skrika och flaxa med vingarna också han, och alla domherrbarnen göra likaså, men gossen endast skrattar och springer med buren in i huset. Längre rådslå de om hvad de borde göra. Domherrpappa säger att han har hört talas om någonting, som kallas polis, men vet ej huru han

skall bära sig åt för att få den att hjälpa dem ur nöden, och så, när skymningen redan börjat falla på, anträder den lilla domherrfamiljen helt bekymrad återfärden till hemtrakten.

Domherrmamma sitter sorgsen i buren vid fönstret och ser de andra flyga bort.

— Hvad hade jag i staden att skaffa? — tänker hon. — Borta är bra, men hemma dock bäst, som far säger, — och så gömmer hon hufvudet under vingen och drömmer om sjöar, som glittra i solskenet, och om stora skogar med gungande rönnbärsklasar, som alla vinka henne sitt hemlighetsfulla välkommen.

ESTERS LEKKAMRAT.

Ester är en fin, liten herrskapsflicka med mörka lockar och stora, bruna ögon. Hennes farfar är en gammal herre med hvitt hår och godt och vänligt utseende. Sin pappa och sin mamma minnes hon ej. Men hon har hört farfar berätta att de voro unga, lyckliga människor, då de bäddades i den stora grafven ute bland hafvets bränningar.

Ester är blott några månader, när hon föräldralös hämtas till gamla farfar för att blifva hans hjärteskatt. Hon växer upp hos honom i en af städerna vid Finska vikens kust. Här springer hon barfota i den grofkorniga sanden och plockar snäckor, här bygger hon sina dammar och vallar.

Ofta, när hon får sitt vackraste sandslott färdigt,

kan där komma en stor, hvitgrön våg, som sköljer bort alltsammans. Ester gråter och skyndar in till farfar. Han måste nu lämna sina papper och böcker, för att med sin lilla sondotter gå ned till stranden och reparera slottet, som vågorna förstört.

Då händer ofta att farfar ser så underligt ängslig ut, och skuggande med handen för ögonen, tyckes han söka något vid de mörka klipporna ute i hafvet.

— Hör du huru vågorna sjunga sorgsna visor?
— brukar han säga.

Ester stirrar utåt hafvet en stund. Hon ser vågen komma rullande stor och väldig med skum på toppen. Hon lyssnar och lyssnar, men förstår ej hvad den talar om, och så börjar hon leka på nytt.

En söndagsmorgon styr en fiskarbåt rakt mot stranden. Den lägger till vid bryggan, och upp längs vägen kommer en kvinna, ledande en gosse vid handen. De gå in till farfar, som en stund därefter synes i dörren. Ester blir nu inropad. Då hon kommer, berättar farfar för henne att den lille gossen, som heter Kalle, har kommit för att hälsa på henne.

Hon går in i farfars rum. På en stol vid dörren sitter kvinnan, och gossen står bredvid henne. Ester niger för dem och gömmer sig därefter strax bakom farfars rygg, men kan ej låta bli att ibland lura på Kalle.

Han är en solbränd pojke med rundt ansikte och stora, grofva händer. Ester ser helt förvånad på honom. Där står han så bredbent som möjligt och har en tjock, röd duk virad kring halsen.

Farfar skickar henne nu ut med Kalle för att leka med honom. Det faller sig litet kinkigt, tycker Ester. Hon vet ej riktigt hvad hon skall säga till honom.

— Brukar du ha sjuk hals? — frågar hon slutligen.

— Nej, — svarar Kalle.

— Har du inte heller i dag sjuk hals? — frågar Ester vidare.

— Neej, — fortfar han.

— Hvarför har du då den röda duken kring halsen? — envisas hon.

— För att jag är fin, — svarar Kalle. — Sådant tar man på sig när man går till främmands. Farbror köpte den för en håf strömning, då han sist var i staden. —

Ester blickar häpen på sin nya bekantskap. Hon har ännu aldrig hört att man brukar köpa dukar för strömning.

De gå vidare. Så stanna de vid det ställe på stranden, där Ester brukar leka. Hon visar honom de leksaker, som ligga där kvar ännu — en skottkärra, en spade och en räfsa. Hon berättar huru hon bygger i sanden, huru hon bakar bullar där, men Kalle står blott helt bredbent och hör på utan att säga något.

— Hvarför står du så bredbent? — säger hon slutligen, då hon omöjligt kan få honom att tala.

LILIUS & HERTZBERG

— För att jag är karl, — svarar Kalle.
— Bruka karlar stå så där? — frågar Ester.
— Jo, den är inte karl, som inte kan stå så här.
— Han breder ut benen ännu mera.
— Men inte står farfar på det sättet, — återtar Ester.
— Då är han inte karl, — är Kalles tvärsäkra svar.
Det är litet underligt, tycker Ester, men Kalle är så viss på sin sak, att det ej duger att motsäga honom.
På stranden ligga några barkbitar, dem vågorna kastat dit upp. När Kalle får se dem, blir han strax glad, väljer ut den största af dem, drar fram sin knif och börjar tälja.
— Nu skall du få se huru man far ut för att fiska, — säger Kalle, i det han låter den i en blink gjorda barkbåten gunga utåt hafvet. Vågorna föra den framåt, men — där sticka några stenar upp ur vattnet, och båten hamnar in bland dem.
Utan vidare krus klifver Kalle i vattnet till Esters stora förfäran.

— Du blir ju våt, — ropar hon alldeles utom sig af förskräckelse.
— Skräp, det har ju inte gått öfver stöfvlskaften ännu, — säger Kalle, i det han lugnt vandrar framåt. — Så gör farbror alla dar, då han skjuter ut vår stora båt.
Ester betraktar med förvåning och stigande beundran sin ovanliga lekkamrat. Han når nu fram till barkbåten, som han räddar från att förlisa, och sänder den att gunga vidare fram öfver vågorna.
En stund står han stilla med händerna i fickorna, men vänder slutligen åter mot stranden.
— Åhå! Det känns ju litet tungt, — menar han, i det han klifver upp ur vattnet, drar af sig stöflarna och öser ur dem en hel flod med vatten.
— Det var ändå karlatag, — tycker Ester. — Det skulle ej ens kusin Frans kunnat göra, — och kusin Frans har ändå alltid varit för henne den största hjälte i världen.
Kalle kommer nu alla söndagar på besök till Ester. Hvar gång täljer han några nya barkbåtar,

dem han förser med segel af papper och låter vinden drifva ut på ströftåg till främmande länder. Ester och Kalle sitta på stranden tillsammans och undra öfver hvar båtarna hamna.

En skall till Amerika för att föra hälsningar till indianernas höfding och fråga huru många skalper han har. En annan far till Afrika efter en kokosnöt. Men den tredje reser till den gumman, som bor i en koja af bara pepparkaksdeg, såsom det står i sagan. I den båten sätta de en styrman, gjord af en gåsfjäder, så förlisa kan den ej.

Så går det söndag efter söndag. Hösten kommer och farfar sätter Kalle i skolan. Han bor nu hos dem helt och hållet, och hvarje eftermiddag ströfva Ester och han omkring längs stränderna. Men båtarna, som de sända ut, komma aldrig tillbaka.

— När jag blir stor, — brukar Kalle säga, — reser jag till pepparkaksgummans koja och ger gåsfjäderstyrmannen ett duktigt kok stryk. Nu sitter han där kantänka helt ensam och smörjer kråset. Men vänta bara, när jag blir stor, blir det annat af.

Ester kommer också snart i skola, får många kamrater, och bland dem kusinerna Frans och Aline. De gå ofta hos Ester, som har mycket roligt med dem.

När de komma, går Kalle helst ut. Frans, som är två år äldre än han, är en stor kaxe och behandlar Kalle med den största nedlåtenhet.

— Att du bryr dig om att leka med honom, — brukar Frans säga till Ester. — Han är ju en sådan tölp, — och Aline skrattar alltid åt hans rofansikte och stora händer.

Ester känner sig litet generad öfver att hon håller så mycket af Kalle.

— Eftersom Frans tycker att han är så olik andra gossar, måste han väl vara det. Så tyckte jag själf också i början.

När Frans och Aline hafva gått, håller hon likväl dubbelt af Kalle igen. Han täljer åt henne en hel flottilj af båtar för nästa sommar.

När vintern kommer och snön breder sin mjuka,

hvita fäll öfver marken, tunla de om tillsamman i drifvan och bygga där fästningar och slott.

Åren gå. Ester och Kalle växa stora och sluta sin skolgång. Hon stannar hemma hos farfar, som nu är gammal och böjld, och han reser ut till osäkra öden på hafvet.

Det är en augustikväll. Farfar och Ester sitta inne tillsamman och lyssna till vindarnas tjut utanför. Långa år hafva gått sedan Kalle reste hemifrån, men nu bör han snart kunna väntas.

Det ringer på tamburklockan. Det är postbudet, som aflämnar tidningen. Ester breder ut den på bordet framför sig för att läsa högt för farfar.

— Skeppsbrott vid Ålands skär, — är det första som faller henne i ögonen. Där står att det fartyg, som fördes af kapten Karl Holm, och som just var på hemväg från en långvarig resa, nyss förlit. En stor del af besättningen, bland dem den unge kaptenen själf, fick sin graf i vågorna.

— Då fartyget stötte på grund, firades räddningsbåtarna ned, och passagerare och manskap skyndade till dem. På kommandobryggan syntes likväl kaptenen kvar i det sista. Han fick ej vika från sin post.

— I en fiskarkoja hade hans första barndom för-runnit. Det fria, öppna hafvet, som här slungat sina väldiga vågor mot klipporna, hade fostrat hans okufliga mod, hade lärt honom att för andras räddning våga sitt eget lif.

Ester ser bestört upp på farfadern. Han sitter med hufvudet lutadt i händerna.

— Hans far, — utbrister han slutligen, — försökte under en svår storm rädda dina föräldrar undan döden. Men båtarna voro små. De kantrade båda, och hafvet slöt tre unga lif i sin famn. Nu har det kraft ett offer till. Säg, hör du nu huru vågorna sjunga sorgsna visor? Det är grafsången öfver dem, som slumra där nere i djupet.

KISSES VAGGVISA

Hör, kisse, hvad jag sjunger nu!

Min pappa doktor är,
Min mamma, som är doktors fru,
Mig »basis» gifva plär.

Bror Henrik är så rysligt snäll.
Han för mig ofta ut
Och köper sen mig karamell
Uti en liten strut.

Men Gunnar är en bullerbas,
Som illa göra kan,
Min bästa docka slog i kras
Just han och ingen ann.

Bror Erik läser, läser blott
Båd' dag och natt jag tror.
Professor kan han blifva godt,
Så fort han vuxit stor.

Och Trulsa-Maja heter jag,
Som sjunger för min katt.
Jag är min mammas fröjd hvar dag
Och pappas egen skatt.

Men nu jag måste säga att
Du redan somna skall,
Min kära lilla kissekatt,
Ty nu är visan all.

HERR PRISSE HUNDELINS SLUTDANS.

Emmy är sex år. Hennes bästa vän är dockan Fatima, och hennes nästbästa hunden Prisse. Därefter komma gårdskarlen Kalle och Fina och sedan kusin Louise.

Emmys lif tynges ännu ej af många bekymmer. Att hålla fröken Fatimas kläder i tillbörlig ordning och att efterse att hon får sina mål på bestämda tider, äro Emmys hufvudomsorger. Hinner hon därutöfver med något, så måste hon af sin mamma tigga en sockerbit för herr Prisses räkning. Ty herr Prisse går just i dausskola hos Emmy, och han säger att man alltid behöfver en sockerbit att stärka sig med emellan danserna.

Det är just i dag som herr Prisse skall hafva

sin danslektion. Emmy ber fröken Fatima in i matsalen, där lektionerna brukar försiggå, för att hon må kunna gifva sitt omdöme om de framsteg herr Prisse gjort.

Fröken Fatima slår sig ned i spottlådan vid kakelugnen och åser med viktig min herr Prisses öfningar. Hon är i dag synnerligen belåten med dem.

— Det är ett utsökt behag herr Prisse Hundelin lägger i dagen vid sin dans, — anmärker fröken Fatima. — Emmy bör verkligen gifva honom ett utmärkelsetecken härför. —

Emmy begrundar saken. Hon delar fröken Fatimas mening, och det beslutes att herr Hundelin skall hufnas med en orden »för förtjänst».

Emmy tillsäger herr Prisse att lektionen är slut och ber honom gå ut i ett annat rum för att svalka sig. Här inne är luften alldeles för kvaf.

Herr Prisse viftar med svansen, till tecken på att han förstått, och begifver sig till sängkammaren, där han, sedan han först försäkrat sig om att ingen kan se honom, hoppar upp i sängen.

Nu slår sig Emmy ned på golvet midt emot fröken Fatima. Med benen i kors sitta de unga damerna och rådslå om huru herr Prisse Hundelins dansskolekurs lämpligast skall kunna avslutas.

Emmy föreslår en bal. Fröken Fatima däremot anser att detta tillfälle med större högtidlighet borde firas. Efter yttermera öfverläggningar besluter man sig för en föreställning på vinden, ty matsalen erbjuder ej tillräckligt utrymme.

Emmy tar de yttre anordningarna för festen på sin del, och på fröken Fatimas lott komma talet till hedersgästen och plikten att underhålla de inbjudna. Emmys del af ansvaret ger henne mycket hufvudbry.

Hon måste strax begifva sig bort för att börja arrangemangen. Men fröken Fatima försjunker blott, hvilande på spottlådans mjuka sand, i allt djupare tankar. Hon öfverväger det storslagna tal, som hon i morgon skall hålla för prima dansören, herr Prisse Hundelin.

Den stora dagen inträffar. Emmy har af oro ej kunnat sova på hela natten. Syster Ingrid, som redan är fullvuxen, har föregående afton varit på bal hos kaptén Glimmerfelt. Balen hölls i societets- huset, och Emmy hör Ingrid berätta för mamma och pappa att salen var dekorerad med flaggor och växter.

— Det här är något för mig, — tänker Emmy och besluter att pynta ut vinden lika grant. När hon blifvit färdigklädd, rusar hon af för att börja sitt arbete. Växter har hon rakt inga och flaggor ej heller.

— Något skall det vara, — tänker Emmy och letar fram från köks-Kajsas vedlåda fyra gamla kvastar, dem hon ställer i knutarna på vinden. — Björk är ju lika bra som gran. Nu är det höst, och löfven ha fallit från träden. —

Men hvar skall hon få flaggor? Jo, nu vet hon det. Finns det väl något lämpligare än Ingrids ljusblå dansklädning. Den kommer således på en vägg. Köks-Kajsa har en röd underkjol och mamma en hvit spetschal. Tre väggar hafva således dekorationer, men hvad skall hängas på den fjärde? Nå, i nödfall får den vara utan. De måste ju hafva ryggen vänd åt något håll, och fröken Fatima får lof att ställa så till, att det alltid blir åt den sidan.

Emmy anser det likväl rådligast att vänta, till dess mamma och Ingrid gått till syföreningen, innan hon går ned för att hämta flaggorna. De kunde möjligtvis få sikte på dem, och det är ju alltid roligare, då det blir en öfverraskning.

Så har tamburdörren då äntligen stängts efter dem, och Emmy smyger sig försiktigt in i sängkammaren. Hon måste ställa så till, att pappa ej hör det, ty han blir ju också inbjuden och får således ej heller veta af saken förut. Pappa sitter väl på kontoret nu som bäst.

Mammas låda drages upp. Där ligger den hvita spetschalen och under den en svart dylik samt en stor knippe röda tygblommor. Där går någon i matsalen utanför.

— Hvad gör Emmy i sängkammaren? — höres Kajsas röst i det samma. — Rör inte mammas saker. Hon blir ledsen. Är hon rakt inne i lådan, hela flickan?

— Jag städar bara litet, — säger Emmy och skjuter igen lådan. När Kajsa gått, kändes det litet underligt, men Emmy drar ändå fram både den hvita och den svarta schalen och de röda blommorna också. Hon måste ju naturligtvis äfven själf vara fin i kväll.

När hon väl fått dem transporterade upp på vinden, går hon till Ingrid's garderob att hämta den blåa klädningen. I gardinen i rummet har stora syster fäst några rosetter, som hon fått på balen i går. Af dem är det i synnerhet en, som väcker Emmys beundran. Den är mörkröd och mycket stor. Hon sprättar upp den, och det röda bandet blir det präktigaste ordensband för Prisse. Men hvar få själfva orden?

Nej, se på syster Ingrid, som glömt nyckeln i skrifbordslådan. Det har ännu aldrig händt. När Emmy frågat hvad hon gömmer där, har hon blott svarat: — det är min hemlighet. — Nu skall man få se det. I en blink är lådan uppdragen. Men där finnes ju rakt ingenting annat än några gamla bref. Hvad kan det vara för roligt att gömma dem?

Emmy känner på kuverten. — Hvad är det här? Det är någonting hårdt. Ett fotografikort! Nej, har man sett på maken! Det här blir då först en fin medalj för Prisse.

Innan hon själf rätt tänkt på hvad hon gör, har hon tagit pennknifven från bordet och skurit ett hål i fotografikortet, hvarigenom hon drar det röda bandet. Förtjust öfver sina fynd, skyndar hon allt hvad hon hinner upp på vinden med sitt rof. Kajsas röda underkjol får hon också med sig.

— Prisse skall ha slutdans, och jag bjuder Kajsa också, bara Kajsa ger kjolen, — säger Emmy.

— Nå hjärtans gärna, om Prisse dansar bättre i den, kan han ju få den.

— Nej, inte skall Prisse klädas i den. Den skall bli flagga, — svarar Emmy.

— Jaså, jag visste inte att man brukade sådant på danser, — säger Kajsa, i det hon drar underkjolen af sig.

Emmy är utom sig af glädje. På spikarna, där bykstrecken förr hafva hängt, synas nu syster Ingrid's ljusblå dansklädning, köks-Kajsas röda underkjol och mammans hvita spetschal.

— Det här är ändå gentilt. Jag tror bestämdt

att de ej hade det hälften så fint hos kapten Glimmerfelt, — menar Emmy.

Vid middagsbordet kan hon knappast sitta stilla af bara förtjusning öfver eftermiddagens stora tilldragelse. Pappa, mamma och syster Ingrid äro redan inbjudna, köks-Kajsa och gårdskarlens barn likaså. Bror Knut, som går i lyceet, har lofvat föra bud till kusin Louise, ifall han själf får vara med.

Emmy har tömt sin sparbössa. För de trettiofire penni, som där funnos, har hon köpt röda smultronkarameller från konditorn. Köks-Kajsa lofvar dessutom i smyg steka litet plättar. Det blir säkert en präktig fest.

Bjudningen är till klockan fyra, ty mamma har sagt att man ej får gå med eld på vinden. Det är en misräkning för Emmy, ty växterna och flaggorna hade helt visst tagit sig bättre ut vid eldsljus. Mamma har dessutom gifvit alla en sträng tillsägelse att taga väl på sig. Man är redan i oktober månad, och det är kallt på vinden.

Emmy går förut med fröken Fatima. Prisse har generalrepetition, så han är också där. Fröken Fatima tar plats i talarstolen, en gammal packlåda, som är placerad midt emot trappan under syster Ingrid's ljusblå dansklädning. Hon ser ännu helt högtidlig ut.

Emmy är klädd i öfverskor och paletå. På paletån har hon draperat mammas svarta spetsschal, och de röda blommorna äro med flätbandet fastbundna öfver hufvudet. Finare kunde hon omöjligt vara.

Herr Prisse Hundelin bär röda byxor och kring halsen bandet med kortet. På en gammal, rödmålad kista har Emmy ställt upp trakteringen — smultronkaramellerna och Kajsas plättar. Kajsa har själf lofvat bistå henne vid serveringen.

Nu slår klockan fyra. Kajsa och gårdskarlens barn äro de första, som infinna sig. Kajsas röda ansikte försvinner rakt i det stora köksförklädet under de värsta skrattattackerna, när hon ser tillrustningarna på vinden.

Knut och Louise storma upp för trappan. De vilja rakt kikna af skratt, då de få syn på ståten, och ropa åt de andra att de för all del skola skynda sig. Pappa kommer och skrattar han också, men säger icke något.

— Hvarför är Prisse klädd i dina gamla yllebyxor?
— frågar Knut.

— Han skall uppträda och dansa solo, — förklarar Emmy.

Alla skratta. Pappa börjar nu betrakta Emmy.

— Men, kära barn, hvad har du i håret? Är det inte mammas blommor? Och det här — säger han, i det han pekar på den svarta spetsschalen, — tror du att mamma tycker om att du har hennes schal på dig?

— Mamma har ju också själf haft den på sig, när det varit främmande, — svarar Emmy.

Steg höras i detsamma i trappan. Mamma och syster Ingrid komma.

— Hvad i all världens dagar är det här? — utropa de på en gång och stanna på det öfversta trappsteget.

— Det är herr Prisse Hundelins slutdans, — skyndar kusin Louise att säga. — Fröken Fatima skall just börja sitt festtal, blott vi alla äro församlade.

Men stackars fröken Fatima, hennes vackra tal får ingen höra. Ty just i det ögonblick då hon skall öppna munnen, får Ingrid sikte på sin fina, nya dansklädning, och mammas blickar falla på den hvita spetsschalen. En flick häraf har just fallit ned på golvet, och herr Prisse Hundelin placerar sin vänstra framfot därpå, medan han lyfter upp den högra.

— Nej, har man sett på maken! Min goda, fina spetsschal, — utropar mamma alldeles utom sig.

— Prisse, var så god och trampa ej på flaggan, — säger Emmy, i det hon försiktigt lyfter bort honom från spetsschalen.

— Barnunge, hvar har du fått tag i den här? — pustar mamma, medan hon försöker rädda schalen undan den byxklädd herr Prisses fortsatta krum-språng.

Alla storskratta, och Emmy kommer helt snopen fram till modern för att hjälpa henne. I det samma faller ljuset från det lilla fönstret på Emmys röda blommor.

— Nej du min skapare! Allt hittar den flickan på. Där har hon nu alldeles skrynklad ihop mina vackra, röda azaleor, som jag just i morgon skulle hafva på lotteriet för blindanstalten. Och min svarta schal! Har hon ej spökat ut sig i den också?

Emmy står alldeles handfallen, medan all hennes ståt ryckes ifrån henne. Prisse, som ser sin väninnas bedröfvade uppsyn, springer, vänligt viftande med svansen, till henne, och sätter sig på bakbenen. Den vackra orden, som blifvit honom tilldelad för hans utmärkta dans, hänger stolt på hans brungrå mopsbringa. Då störtar syster Ingrid fram.

— Emmy, hvad har du gjort? — nästan skriker hon och försöker slita lös porträttet.

Alla skocka sig omkring henne. Man ser bilden af en ung gardeslöjtnant. Pannan är genomstungen,

och det röda ordensbandet, som dagen förut tjänat till kotiljongsrosett på kapten Glimmerfelts bal, är draget genom hålet.

Det blir allmän uppståndelse. Syster Ingrid rusar storgråtande ned för trapporna, och Knut, som nödvändigt vill veta hvem det är, skyndar efter henne.

Mamma tar Emmy i armen med omild hand. — Elaka unge, marsch fort i garderoben, och sitt där och tänk öfver huru illa du gjort!

Gästerna troppa nu af, den ena efter den andra, och herr Prisse Hundelin och fröken Fatima betrakta hvarandra, helt långa i synen öfver festens snöpliga slut.

Efter en stund hör Emmy bror Knut sakta knacka på garderobdörren.

— Emmy, säger du hvems porträttet var, så ger jag dig fem penni.

— Jag vet inte.

— Visst vet du det, ditt schåp. Fort ut med språket bara, så slipper du ut från skrubben.

— Men jag säger ju att jag inte vet det.

— Säger du det inte strax, så får du sitta där ända till i morgon. Hvem var det? Hvasa?

— Snälla Knut, jag skulle så gärna säga det, men jag vet det verkligen inte. Jag hittade det i Ingrid's skrifbordslåda och tyckte att det var en så vacker bild, — fortsätter Emmys af gråt kväfda röst inifrån garderoben.

— Ja, då kan du få sitta där också, — svarar Knut helt obevekligt, och Emmy hör honom aflägsna

sig med långa steg. Emmy fortsätter sina bedröfliga betraktelser i ensamheten. Snart höres någon sakta tassa utanför. Emmy lyssnar.

— Inte skall hon vara ledsen, lilla Emmy. Jag har gömt plättarna i skafferiet till i morgon, och då skall hon få dem i stället.

— Är det Kajsa? Nej, snälla Kajsa, spara dem inte åt mig, utan gif dem åt Prisse. Det är ju hans slutdans i dag.

SVALORNAS KYRKOÅRD

Måns och Lisa bo med sina föräldrar på Lauttala hemman, en liten bondgård djupt inne i ödemarken. Höga björkar skugga gårdsplanen, och syren och

någon begrafning här äger rum. Lisa och Måns jorda här de döda fåglar, hvilka de hitta på vägar och stigar, och någon gång har äfven en katt-

krusbärsbuskar växa i trädgården. Men i den lilla beteshagen, ett stenkast härifrån, hafva barnen sin egentliga lekplats. Här finnas lador, stall och fähus, byggda af småsten, och med stickor ingärdade ängar och åkrar, där boskapen betar. Den består af tall-, gran- och alkottar.

Invid det lilla gärdet näst intill ligger svalornas kyrkogård. Korsen stå här tätt intill hvarandra, och många vector under sommaren förflyta ej utan att

unge eller en hundvalp fått rum i svalornas kyrkogård.

Under takåsen till stugubyggnaden har ett svalpar redt sitt bo äfven denna sommar. Måns och Lisa ha följt med de små fåglarnas arbete och sett ungarna pröfva sina vingars styrka. Men gårdens stora, svarta katt har äfven lagt märke till svalboet. I går kröp den upp på taket, när svalungarna hade sina flygöfningar där, och med ett väldigt skutt fick den fatt i en af de små svalorna.

Detta såg Måns, och vips var äfven han uppe på taket, klättrande där nästan lika vigt som Misse själf. Han grep Misse i svansen och befriade den lilla svalan från kattens klor, men trots all öm omvårdnad dog svalungen efter en liten stund.

Nu skall svalan begrafvas. Måns har gräft grafven, och Lisa har smyckat den med blommor. I en hvit pappersrifva har hon lagt svalungen på en bädd af blåklint, och Måns har snickrat ett litet träkors att ställa på grafven.

Far och mor lofva komma på begrafningen, och Mina har sagt att hon skall servera förmiddagskaffet ute i hagen i dag.

Så slår klockan tolf, och den lilla processionen vandrar till kyrkogården, först Måns med korset och spaden, sedan Lisa med kistan, och sist far, mor och Mina.

Lisa sänker ned kistan, de inbjudna gästerna lägga hvar sin blomma därpå, och så myllar Måns igen grafven. På kullen ställer han upp korset, och Lisa hänger där en krans af blommor. Medan Mina sedan går tillbaka till gården för att hämta kaffebrickan, tar far fram sin blyertspenna och skrifer på korset:

Här under gröna tufvan
Bland blommor bäddad blef
Den vackra, lilla svala,
Som stygga Misse ref.

Af Måns och syster Lisa
Nu grafven smyckad är,
Och skogens alla fåglar
Ha sjungit psalmen här.

Så vandrar den lilla skaran näst
intill, där den slår sig ned för att invänta den ut-
lofvade kaffetrakteringen.

DRÖMMARNAS SLOTT.

Axel sofver lugnt och godt i sin säng. Han har ritat soldater hela eftermiddagen och är trött efter det ansträngande arbetet.

Då ser han plötsligt vid sin bädd en liten späd gosse med blå byxor och hvit blus. Kring midjan bär han ett silfverbälte, i de ljusa lockarna en gyllene

krona, och vid hans skuldror växa vackra, hvita vingar. När och hvarifrån han kommit vet Axel ingenting om.

— God afton, Axel, — säger gossen.

— God afton, — svarar Axel. — Hvem är du? Jag känner dig inte.

— Känner du inte mig? Jag är ju Drömmarnas gosse.

Axel ser länge på honom, men kan ej påminna sig att han sett honom förr.

— Nåväl, — återtar Drömmarnas gosse, — efter du ej känner mig, vill jag berätta dig om mitt hem och de mina.

Han sätter sig på stolen bredvid Axels säng och berättar.

— Mitt hem ligger högt öfver jorden, uppe i himmelens sky. Min far är kung i Drömmarnas rike. Min mor är drottning där, och vi bo i ett slott af det hvitaste elfenben. Af guld är staketet, som skiljer vårt rike åt från andra världar. Vid porten sitter John Blund som vakt under sitt röda paraply, och sin spruta håller han i handen. Här innanför får ingen människa träda.

— Men när skyarna skingras, synes slottet också från jorden. LuftsloTT kalla människorna det. När molnen skocka sig samman och skymma bort det

för deras syn, säga de att luftsloTTet ramlat, men far säger att Drömmarnas slott aldrig kan störta samman. Det skall stå oförändradt, så länge människor bygga och bo på denna jord.

— Så är ock fallet med oss, som bo i Drömmarnas rike. Vi åldras aldrig. Du skulle se min far. Hög och reslig, med blondt hår och yfvigt skägg, klädd i hvita, skinande kläder, sitter han vid hemnets öppnade dörr, och knäppande på lutan, diktar han de vackraste sånger man någonsin hört. Inne i slottet sitter mor vid sin väfstol, också hon klädd i hvit, lång klädning, med ett diadem af diamanter öfver pannan. Af silfvertråd är ränningen i hennes väf, och inslaget är af guld. När far har tystnat för en stund, då löper mors skottspole flinkt fram och tillbaka. Hon väfver fars sånger in i väfven. Du skulle se den. Den är vackrare än något annat i vida världen.

— Min syster sitter på en pall invid henne och räknar bilderna, som rullas upp omkring stocken på

mors väfstol. Hon är en späd liten varelse med stora, hvita vingar, som jag. Hennes kjol är blå, som Guds klara himmel. Hennes blus är hvit, som sommarens lätta skyar, och kring den bara halsen bär hon ett band af äkta pärlor. Hon har vackra, mörkblå ögon, och hennes ystra lockar hållas samman af ett silfverband, som hon skurit ur månens skifva. Hon sändes af mor till de vuxna människorna på jorden, och dessa säga att utan henne kunna de ej lefva. Dröjer hon borta, kunna de intet uträtta, utan tyna bort.

— När af mors väf några hvarf hunnit rullas kring väfstolens stock, klipper hon af detta stycke och delar det mellan min syster och mig. Vi flyga sedan ned till jorden med hvar vår del och föra den till våra vänner här, hon till de vuxna människorna och jag till barnen.

— Min syster har berättat mig att hon en gång besökte en ung student i hans vindsrum. Han hade velat, då hon skulle flyga bort, kvarhålla henne, men

hon sköt dörren igen och höjde sig åter på lätta vingar upp öfver jorden till vårt vackra hem bland molnen. När mor nästa gång klippte af sin väf, gaf hon alltsamman åt syster och sade: — för detta till studenten, som du talade om! — Syster gjorde så.

— Studenten kom henne till mötes. Hon räckte honom sin gåfva och skulle försvinna med det samma. Men han bad henne så bevekande att hon skulle sjunga för honom den sång, efter hvilken mor hade väft sin väf, och så fick han höra fars vackra visa. Han tecknade några för syster obegripliga ord på ett papper, och när hon slutat, tog han sin fiol och spelade samma visa för henne.

— Sedan dess har hon ofta varit hos honom, men numera behöfver han ej öfvertala henne, hon dröjer frivilligt kvar.

— Jag åter — fortsätter Drömmarnas gosse — sköter trädgården omkring vårt hem. Där stå rosorna vackrare än på något annat ställe, och lärkan slår där sin ljufvaste drill. Men är det någon dag träd-

gården ej gifver mig tillräckligt arbete, brukar jag roa mig med att måla bilder på John Blunds paraply. Han myser helt förnöjd häråt, där han sitter vid porten till vår trädgård, och när far sedan någon gång ger honom en ledig stund, skyndar han med sprutan under ena armen och paraplyn under den andra ned till människobarnen för att visa dem sina bilder. Dem har väl också du någon gång sett, men i dag får du se vackrare bilder än dem John Blund kan visa dig, ty detta är ett stycke af mors egen väf.

Drömmarnas gosse reser sig och breder ut på väggen öfver Axels säng ett kläde. Axel stirrar förvånad därpå. Det är ju lefvande figurer, som röra sig här.

— Detta är ett stycke af ditt eget land, — säger Drömmarnas gosse. — Skogen speglar sig i insjöns lugna yta, och där ligger ditt hem.

Axel ser skaror af soldater draga förbi, och han hör tydligt fanfarer och trumhvirflar. Nu kommer en ny trupp. I spetsen vandrar en ung officer. Hvem är det väl? Axel ser och ser. Det är ju han själf. Nya fanfarer ljuda, och trupperna stämma gemensamt upp en marsch.

Skarorna aflägsna sig. Sången dör bort, och snart bleknar bilden helt och hållet.

Axel stirrar omkring sig. Solen står högt på himlen, och bredvid hans säng står syster Ewa, som frågar om han tänker sofva hela dagen.

LILLE BROR

En Herrens ängel vorden
Är nu vår lille bror.
På vackra, hvita vingar
Han bort ifrån oss for.

Uti de ljusa rymder,
Där sorg ej bygga kan,
Men tusen stjärnor tindra,
Bland änglar leker han.

Hvi fick du icke dröja
I syskonringen kvar?
Se, moders hjärta blöder,
När länken brustit har.

Och faders öga söker
Den femte af oss små.
O, säg, hur nåndes du väl
Så snart ifrån oss gå?

Prots. lastenk. 3

Gronvik

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOELMA

120 102 1543

